

tárgyának és áldozatának érzi magát), de a szövegek körülbelül annyira hatolnak a felszín alá, mint amilyen mélyek a komoly mondanivalót ellenpontosító stilizált technós-diszkós-rockos táncok. A látványvilágba egyébként illik a techno, mert a színpadon meghatározó a fehéres, fémes csillogás, és a sziklafal is, amelyhez Prométheuszt kötözik vékony, ezüstös szalaggal, alumíniumtraverzekből áll. Prométheuszt három színész játssza, ami szintén nézőpontváltásokat jelez. Megjelennek más mitológiai szereplők is, akik a főszereplőhöz hasonlóan igyekeznek mozgással illusztrálni, színezni hellyel-közzel tartalmas szövegüket. (A bögöly követte Ió például állandóan a kézfejen túllógó ruhaujjával hesseget, Héphaisztosz pedig első megjelenésekor szövege közben fém mellvértjén ritmikusan kopácsol.) Héphaisztosz egyébként a későbbiekben egyedül képviseli a humorszálát: szövegmondás közben, főleg nevek kimondása előtt úgy elbizonytalanodik (szándékosan persze), mint kisdíák az iskolában, amikor görög mitológiából felel.

A különböző ötletek, fogások, eszközök, alkotórészek közül nekem igazán egy megoldás tetszett: a hirtelen kialakuló és csak átmenetileg működő énekkórus. Már Prométheusz és a sas első beszélgetésében felfigyeltem rá, hogy a sast alakító színész nő parányi, de ügyes és „beszédese” kéz-, kézfej- és csuklómozdulatokkal kíséri szövegét. Ez az artisztikus gesztika a kórusműben is megjelenik, és pontosan a helyére kerül: szellemes, sajátos, szolmizációs kézjelek együttesének tetszik. És az ének is szépen hangzik. Az egész történetet meghallgatnám-megnézném ilyen kórusfeldolgozásban.

Katona Gábor temesvári *Prométheusza* összességében nem kelt rossz benyomást, csak hiányzik belőle az átütőerő, és az előadásban nem jelenik meg elég markánsan alkotók és előadók közös tehetsége. Az eklektika elkeni a tartalmas szövegrészeket is. Nem kap kellő súlyt a végén az alábbi fontos, „áthallásos” mondat sem: „A madarak kihalnak, sorsszerű mártírnak lenni nem szabad.”

HANGKÉPEK (Közép-Európa Táncszínház)

Zene: Csodafarkas. **Jelmez:** Kiss Julcsi. **Fény:** Fogarasi Zoltán. **Hang:** Kondás Zoltán. **Koreográfia:** Katona Gábor.

Előadók: Asztalos Dóra, Eller Gusztáv, Gulyás Anna, Gulyás Oszkár, Hargitai Mariann, Horváth Adrienn, Katonka Zoltán, Kelemen Krisztián, Mádi László, Palcsó Nóra.

PROMÉTHEUSZ (Csiky Gergely Állami Magyar Színház, Temesvár – Bárka Színház)

Dramaturg: Gyulay Eszter. **Zene:** Cári Tibor. **Díszlet:** Albert Alpár. **Jelmez:** Kiss Julcsi. **Világítás:** Fésűs Zsolt. **Koreográfus-rendező:** Katona Gábor.

Szereplők: Asztalos Géza, Baczó Tünde, Faragó Zénó, Kiss Attila, Magyarai Etelek, Tokai Andrea, Molnos András Csaba, Szilágyi Ágota, Páll Anikó Katalin.

Halász Glória

Többcsatornatörés

AZ ÉLET ÉRTELME - AVAGY IDŐMÚLATÁS 60 PERCBEN

A Tünet Együttes előadásának nézői istenné válhatnak. Ugyan csak a maguk istenévé, de *Az élet értelme* esetében nem egyszerűen arról a nyilvánvalóan igaz közhelyről van szó, hogy a „hatvanperces időmúlatás” megtekintése mindenkinek más élményt ad: a néző itt maga ad hangot, vagyis hangsúlyt a szereplőknek, tehát saját világot teremt.

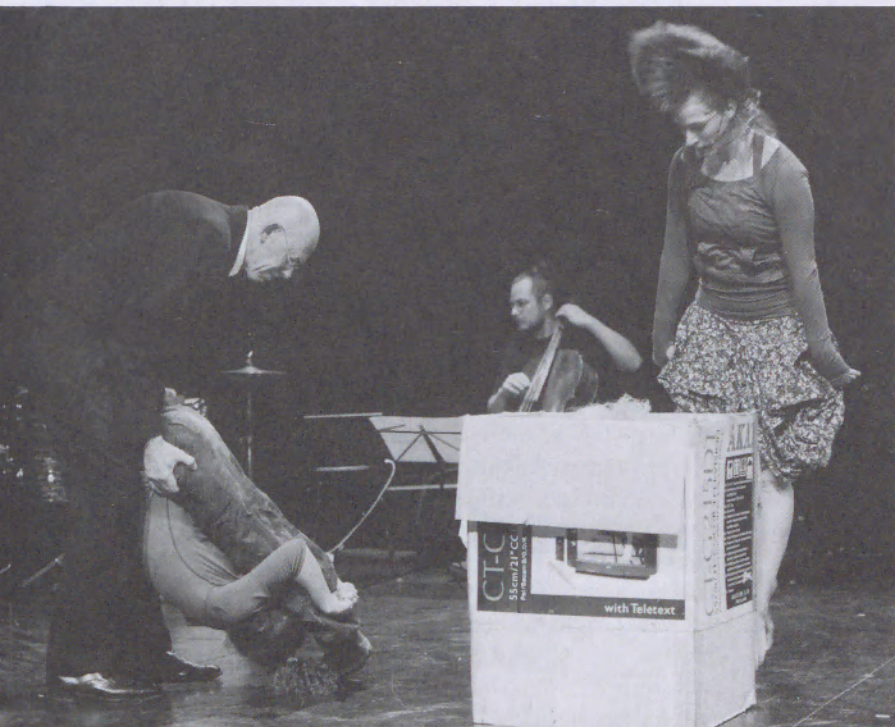
A terembe való belépéskor valamennyi néző tolmácsgépet kap, ami ezúttal nem egy idegen, hanem egy szerteágazó színházi nyelvet fordít személyesre. A fülhallgatón keresztül öt csatornán hallhatjuk az öt szereplőnek az élet értelmével vívódó monológját, néha zihálását, hiszen a szöveg mellett hanggal és mozgással is mesélnék a figurák: az élet csodájáról készített didaktikus rádióműsor kiégett házigazdája (Bánki Gergely),

a kortárs tánc blöffjéről és meg nem értett géniuszokról önvalló Szász Dániel, az otthon falai és a dísznövények közé (az előadásban egy papírdobozba) vackoló, a kényszeresen megteremtett harmóniától begubózó egyedülálló nő (Szabó Márta), a halállal való félelemmentes viszonyáról zaklatottan beszélő Vadas Zsófia Tamara és a fél lábbal még a gyermekkorban táncoló, létének és milyenségének magyarázatát a családi folyamatosságban látó lány (Góbi Rita), akit a fináléig néma Gőz István görget végig mindegyre a játéktéren. A csatornákon hallható ötféle hang azonban nem szül káoszt: a színpadi káoszból éppen a néző teremt rendet – vagy ha úgy tetszik, saját káoszt. Mint az életben: annyit és olyan módon szűrünk ki/le magunknak a világból, amennyit és ahogy akarunk.

Az élet értelme öt szereplőjét követve a néző többféle út közül választhat (akárcsak az életben): isteni nézőpontjából váltogathatja a csatornákat, kockáztatva ezzel azt, hogy átfogóbb képet kap ugyan az egésze, de felelősebbet az egyes szereplőkről; vagy felvehet egyetlen szílat is, követve így egyetlen karaktert és annak gondolatait. Az amúgy körkörösen, tehát visszatérő motívumokból és szövegekből szerkesztett előadás dramaturgiáját rendhagyó módon maga a néző alakítja véglegesre. A körkörösség természetesen a nézői befogadást is segíti: a csatornák váltogatása közben minden szereplő hangsúlyt kaphat a nézői érzékelésben. Más kérdés, hogy ettől a tolmácsolás leleményes ötlete sem válik annyira radikális megoldássá, hiszen a nézői döntésnek nincs akkora tétje, mintha valóban minden csak egyszer játszódna le. A többszólamú zizegés persze a világ sajátja, és ez a hangkáosz – bárhol szólaljon is meg – mindig ismerős és mindig hasonló hangokból keletkezik. A különböző figurák érintkeznek is egymással, bár ez verbálisan többnyire nem valódi kom-

mutalajdonított vagy elkészült kisbabáról. Szabó Réka vallomása az élet megtalált, majd elkótyavetyélt értelméről egyrészt feltárja az alkotó személyes indítékát, másrészt az előadás szerkezetét is előrevetíti. A szereplők mély és jelentőségteljes monológjait formailag többszörösen könnyíti vagy elemeli a figyelmet megosztó többszólamúság, ráadásul a szövegek suttozva, persze a tolmácsolás által felerősítve hangzanak el, s bár a mozgáskészlet egyénenként nyilván egyedi, a táncos szereplők táncba, a színészek mozgásba oltják a vallomásaikat. És adott természetesen a néző személyes szelekciója, amelynek révén tetszőlegesen helyezheti el a hangsúlyokat: az egészen, a káoszon, egy részleten vagy egy szereplőn. A szent és profán kettőssége az előadás egyik kulcsjelenetében is megnyilvánul: fehér szárnyú angyalka tipeg be, összeböffen a szereplőkkel és a zenészekkel, szó szerint bőfögnék neki, ő visszaböfög, majd távozik.

Nem mondható ki egyértelműen, hogy Szabó Réka előadásában kinyilatkoztatják az élet értelmét. Figyelembe véve a rendező bevezetőjét, a szövegorkánt és a fináléként a testével és széttárt karjaival a földhöz simuló Gőz István monológját a hajós haláláról, tisztán látszik, hogy az élet értelme valahol élet és halál határvidékén keresendő. Idevágó és jellemző szimbólum a tojás is, amely kiöklendezett, összetaposott, szétkent kellékként többször visszatér az előadásban. Az élet értelme a megélt élet, vagy (utalva a rendező bevezetőjére) az az állapot, amikor az élő késznek érzi magát a halálra. Az elmúlás így magának az életnek a gerjesztője, ez mutatkozik meg az előadás szerkesztési elveként működő körforgásban is. Ebből halássza ki a néző a maga igazságát, de talán éppen a „halátszat” módja az, ami az egyénre vonatkozó választ megadja. Egyetemes válasz ugyanis nincs, és leginkább az jellemez egy embert, ahogyan az ehhez az igazsághoz vezető utat végigjárja. A nézőtérrel szemközti falon elhelyezett digitális óra kíméletlenül visszaszámol hatvan perctől a zéróig. Az áramló történések kiszámítható keretek közé szorítása egyrészt a rádióműsor-jellegre utaló formai geg, másrészt feszültséget is teremt: kiderül(het)-e a válasz a rendelkezésre álló idő alatt a címben feltett kérdésre. Az akkorra már sokadszorra (talán túlságosan is sokadszorra) ismétlődő szövegek és akciók monoton örvényével ér véget a hatvanperces blokk.

Köncz Zsuzsa felvétele

Gőz István, Góbi Rita, Márkos Albert és Vadas Zsófia Tamara

munikációt, hanem egymás melletti elbeszélést jelent. Jó példa erre a Szabó Márta alakította magányos nő számos kísérlete arra, hogy anekdotáihoz befogadó füleket és lelkeket találjon. A semmibe suttozott megszólítások rendre válasz nélkül maradnak.

Az üres térben, néhány kellékkal, élő zenekari kísérettel, lényegében hatvanperces rádióadásként prezentált előadás prologusa és epilógusa, továbbá néhány többszereplős jelenete leválik az ismétlődő motívumok örvényéről. A bevezetőben maga a rendező, Szabó Réka mesél el egy szürreális történetet egy régóta vágyott, de felelőtlenül egy fürdőben hagyott, elveszített, majd meglelt csecsemőről. Az arcát takaró hajhullámokkal, fedetlen kebleivel, földet érő fekete ruhájában kortalan ósanya megjelenésével különös kontrasztban van a fájdalomosságában is pitiáner történet a babamegőrzőből

AZ ÉLET ÉRTELME - avagy időmúlatás 60 percben (Tünet Együttes, Székéné Színház)

Író, dramaturg: Peer Krisztián. **Zene:** Márkos Albert, G. Szabó Hunor. **Fény és tér:** Szirtes Attila. **Külön köszönet:** Furulyás Dóra. **Rendező:** Szabó Réka. **Szereplők és alkotótársak:** Bánki Gergely, Góbi Rita, Gőz István, Szabó Márta, Szász Dániel, Vadas Zsófia Tamara.